

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
щодо забезпечення самостійної роботи студентів

з дисципліни

"ПРАВО"

(для бакалаврів)

Київ

ДП «Видавничий дім «Персонал»

2018

Підготовлено професором кафедри господарського, трудового права та цивільно-правових дисциплін *О. Х. Юлдашевим*

Затверджено на засіданні кафедри господарського, трудового права та цивільно-правових дисциплін (протокол № 8 від 23.03.17)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту права (протокол № 3 від 31.03.17)

Юлдашев О. Х. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Право ” (для бакалаврів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. – 19 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи з дисципліни «Право», питання для самоконтролю, теми рефератів, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018

© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів (СРС) є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентами знань та їх реалізації в час, вільний від обов'язкових аудиторних занять.

Мета СРС з дисципліни “Право” – підготовка юристів до вільного орієнтування у нормах правового регулювання та імплементації законодавства, а також його застосовування на практиці.

Завдання СРС – засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Зміст СРС з дисципліни “Право ” визначається навчальною програмою цієї дисципліни та забезпечується навчально-методичними матеріалами для практичних (семінарських) занять, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектами лекцій, підручниками та навчальними посібниками з даної дисципліни.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

"ПРАВО"

№ пор.	<i>Назва змістового модуля та теми</i>
1 2 3 4 5 6 7 8	<p>Змістовий модуль I. Загальні положення про право та права людини</p> <p>Походження права. Поняття, ознаки та сутність права</p> <p>Права людини. Класифікація прав людини та громадянина</p> <p>Природні права людини. Їх національний та міжнародний захист</p> <p>Соціально-політичні права громадянина . Громадянські та особисті права, проголошені першими буржуазними революціями у Франції, Англії та США і закріплені відповідними деклараціями, конституціями</p> <p>Економічні права. Право на гідний рівень життя</p> <p>Права другого покоління як комплекс соціально-економічних прав, що стали результатом втілення загальнолюдських цінностей та соціально-демократичних ідей і були закріплені у документах ООН</p> <p>Права третього покоління (колективні права), а також право на миролюбну, суверенну, незалежну політику, засновану на принципах самовизначення і територіальної цілісності. Право на протест</p> <p>Права четвертого покоління (права людства). Право на загальне благо, на мир, екологічні, інформаційні права, право на ядерну безпеку, право на припинення агресії з боку тоталітарних держав, забезпечення процесу виживання людства як біологічного виду, збереження цивілізації</p>
9 10 11 12 13 14	<p>Змістовий модуль II. Захист та охорона прав людини та громадянина з боку окремих галузей права України</p> <p>Захист цивільних прав людини та громадянина</p> <p>Захист цивільних підприємницьких прав людини та громадянина</p> <p>Адміністративно-правовий захист прав людини та громадянина</p> <p>Кримінально -правовий захист прав людини та громадянина</p> <p>Захист трудових прав людини</p> <p>Сімейне законодавство України</p>

	Змістовий модуль III. Міжнародно-правовий захист та охорона прав людини
15	Захист прав і свобод людини і громадянина Європейським судом з прав людини
16	Захист прав і свобод людини і громадянина в Гаазькому суді
	Змістовий модуль IV. Права та обов'язки студента
17	Право на освіту
18	Право студентів на одержання якісної освіти та обов'язки щодо додержання правил внутрішнього розпорядку, не порушувати дисципліну під час занять
19	Право студентів на участь в управлінні навчальним процесом
Разом годин: 270	

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни «Право»

Змістовий модуль I. Загальні положення про право та права людини

Тема 1. Походження права. Поняття, ознаки та сутність права

1. Походження права.
2. Поняття, ознаки та сутність права.
3. Принципи права. Функції права.
4. Поняття та види соціальних норм.
5. Поняття, ознаки та види норм права.

Питання для самоконтролю

1. Структура норми права.
2. Поняття та види форм (джерел) права.
3. Правотворчість: поняття, ознаки, принципи, види та стадії.
4. Поняття, основні риси і структура системи права.

Теми рефератів

1. Система законодавства, різновиди її структури та співвідношення з системою права.
2. Систематизація законодавства та інших нормативно-правових актів.

Література [8; 10 ; 14; 15]

Тема 2. Права людини. Класифікація прав людини та громадянина

1. Місце теорії прав людини в системі юридичних наук; значення та актуальність теорії прав людини.
2. Основні теоретико-правові підходи до розуміння прав людини.
3. Переваги та недоліки природноправового і позитивістського підходів у механізмі реалізації прав людини.
4. Права людини і цивілізація.
5. Права людини і проблема культурного релятивізму.
6. Поняття та характеристика прав людини. Поняття та характеристика прав громадянина.
7. Генезис прав людини (епохи Античності, Середньовіччя та Нового часу; характеристика розвитку інституту прав людини у сучасний період).
8. Співвідношення категорій “права” та “свободи” людини і громадянина, їх взаємозв’язок із категорією обов’язків.
9. Підстави розрізнення прав людини та прав громадянина і відповідних статусів у позитивному праві.

Питання для самоконтролю

1. Яка є класифікація прав людини (позитивні та негативні права; класифікація за сферами життєдіяльності); фундаментальні (основні) та нефундаментальні (додаткові) права особи, їх взаємозв’язок та відмінність?
2. Права першого покоління. Права другого покоління.
3. Права третього покоління.

4. Поняття та структура правового статусу людини і громадянина.
5. Види правових статусів.
6. Позитивні (юридичні) права особи як елемент правового статусу.

Теми рефератів

1. Підстави обмежень прав та свобод особи.
2. Обмеження прав та свобод особи за національним законодавством.
3. Права та свободи людини та громадянина в умовах надзвичайного та воєнного стану.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 3. Природні права людини. Їх національний та міжнародний захист

1. Поняття та види природних прав людини.
2. Розрізнення статусу людини і громадянина за міжнародним правом та національним законодавством.
3. Соціально-правовий механізм забезпечення прав людини в Україні.
4. Органи державної влади України в механізмі забезпечення основних прав та свобод людини і громадянина.
5. Судовий захист прав особи в механізмі забезпечення її основних прав.
6. Юридико-технічні недоліки вітчизняного законодавства про права людини і громадянина.
7. Міжнародно-правові механізми захисту прав людини.
8. Поява і розвиток сучасної системи міжнародного захисту прав людини.

Питання для самоконтролю

1. Загальна декларація про права людини.
2. Пакт про економічні, соціальні та культурні права.
3. Пакт про громадянські та політичні права. Комітет ООН з прав людини, повноваження, організація діяльності.
4. Завдання та принципи міжнародного захисту прав людини.

Теми рефератів

1. Механізм захисту прав людини в рамках ООН: загальна характеристика.
2. Органи ООН, що сприяють захисту прав людини. Комісія ООН з прав людини: компетенція, організація діяльності.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 4. Соціально-політичні права громадянина. Громадянські та особисті права, проголошені першими буржуазними революціями у Франції, Англії та США і закріплені відповідними деклараціями, конституціями

1. Значення особистих (громадянських) прав і свобод громадян України на сучасному етапі, їх конституційне закріплення.
2. Конституційні положення про недоторканність особи, житла.
3. Право громадян на судовий захист від посягань на честь і гідність, життя і здоров'я, особисту свободу, оскарження дій службових осіб, державних органів і громадських організацій, свободу віросповідання.
4. Свобода пересування і право на вільний вибір місця проживання.
5. Право на доступ до інформації.

Питання для самоконтролю

1. Свобода слова і друку.
2. Значення основних політичних прав і свобод громадян для розвитку демократії у нашій країні, їх закріплення в чинній Конституції України і поточному конституційному законодавстві.
3. Право громадян брати участь в управлінні державними і громадськими справами, в обговоренні й прийнятті законів та рішень загальнодержавного й місцевого значення, обирати і бути обраними, брати участь у референдумах, на свободу зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій, пікетів, маршів.

Теми рефератів

1. Конституційні положення про недоторканність особи, житла.

2. Право громадян України на об'єднання у політичні партії, громадські організації.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 5. Економічні права. Право на гідний рівень життя

1. Економічні права та свободи людини і громадянина: поняття та особливості конституційно-правового закріплення у національному законодавстві.
2. Конституційно-правові засади права на приватну власність.
3. Підстави і порядок примусового відчуження об'єктів права приватної власності.
4. Способи захисту права на приватну власність.
5. Право на підприємницьку діяльність: особливості конституційно-правової регламентації.

Питання для самоконтролю

1. Коло осіб, щодо яких підприємницька діяльність обмежується законом.
2. Гарантії здійснення підприємницької діяльності.
3. Антимонопольна політика держави.

Теми рефератів

1. Права громадян як споживачів (Закон України “Про захист прав споживачів”).
2. Конституційно-правовий зміст права на користування об'єктами державної та комунальної власності.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 6. Права другого покоління як комплекс соціально-економічних прав, що стали результатом втілення загальнолюдських цінностей та соціально-демократичних ідей і були закріплені у документах ООН

1. Поняття прав другого покоління.
2. Основні види соціально-економічних прав, які закріплені у документах ООН.

Питання для самоконтролю

1. Загальна декларація про права людини.
2. Пакт про економічні, соціальні та культурні права.
3. Пакт про громадянські та політичні права.

Теми рефератів

1. Загальна характеристика прав другого покоління.
2. Соціально-економічні права: загальна характеристика.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 7. Права третього покоління (колективні права), а також право на миролюбну, суверенну, незалежну політику, засновану на принципах самовизначення і територіальної цілісності. Право на протест

1. Поняття прав третього покоління.
2. Принцип територіальної цілісності держав.
3. Принцип непорушності (недоторканості) державних кордонів.
4. Право на протест.

Питання для самоконтролю

1. Загальна характеристика прав третього покоління.
2. Право на миролюбну та суверенну державу.
3. Незалежна політика держави: поняття та види.
4. Принцип самовизначення та територіальної цілісності держави як запорука дотримання прав людини та громадянина.

Теми рефератів

1. Принцип непорушності (недоторканості) державних кордонів.
2. Право на протест.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 8. Права четвертого покоління (права людства). Право на загальне благо, на мир, екологічні, інформаційні права, право на ядерну безпеку, право на припинення агресії з боку тоталітарних держав, забезпечення процесу виживання людства як біологічного виду, збереження цивілізації

1. Сутність генезису четвертого покоління прав.
2. Гарантія реалізації основних прав четвертого покоління прав і свобод людини.
3. Право на евтаназію та клонування.

Питання для самоконтролю

1. Структура прав четвертого покоління.
2. Право на аборти, штучне запліднення, віртуальну реальність.
3. Право на загальне благо, на мир, екологічні, інформаційні права, право на ядерну безпеку, право на припинення агресії з боку тоталітарних держав.

Теми рефератів

1. Загальна характеристика прав четвертого покоління.
2. Право на загальне благо та мир.
3. Загальна характеристика екологічних прав людини та громадянина.

Література [8; 10; 14; 15]

Змістовий модуль II. Захист та охорона прав людини та громадянина з боку окремих галузей права України

Тема 9. Захист цивільних прав людини та громадянина

1. Загальна характеристика цивільного законодавство України.
2. Загальна характеристика Цивільного кодексу України.
3. Предмет цивільно-правового регулювання.
4. Суб'єкти цивільних правовідносин.
5. Фізичні особи як учасники цивільних правовідносин.
6. Поняття і загальна характеристика цивільної правоздатності та цивільної дієздатності громадян.

Питання для самоконтролю

1. Поняття і види юридичних осіб як суб'єктів правовідносин.
2. Поняття правочину.

3. Представництво та його види. Довіреність.
4. Поняття, значення і види строків позовної давності.
5. Поняття права власності за законодавством України.
6. Поняття права приватної власності за законодавством України.
7. Поняття цивільного договору.

Теми рефератів

1. Договір купівлі-продажу, його види.
2. Договір майнового найму (оренди) та його види.
3. Поняття, підстави та форми цивільно-правової відповідальності.
4. Цивільно-правова відповідальність неповнолітніх.
5. Спадкування за цивільним законодавством.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 10. Захист цивільних підприємницьких прав людини та громадянина

Поняття підприємницьких прав людини та громадянина. Основні види підприємницьких прав. Захист цивільних підприємницьких прав людини та громадянина.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 11. Адміністративно-правовий захист прав людини та громадянина

1. Сучасне визначення предмета адміністративного права.
2. Місце адміністративного права у галузевій класифікації правової системи.
3. Методи субординації, координації та реординації у публічному адмініструванні.
4. Сучасна трансформація методу адміністративного права (імперативний та диспозитивний методи правового регулювання).
5. Принципи адміністративного права. Система адміністративного права.
6. Адміністративне право як юридична наука і навчальна дисципліна.

7. Джерела адміністративного права.
8. Публічна служба.
9. Поняття державної служби і державного службовця.

Питання для самоконтролю

1. Поняття посади і посадової особи.
2. Проходження державної служби.
3. Класифікація посад державних службовців.
4. Ранги державних службовців.
5. Особливості адміністративно-правового статусу державних службовців.
6. Управління державною службою.
7. Права та обов'язки державних службовців.
8. Види і характеристика обмежень щодо державних службовців.
9. Служба в органах місцевого самоврядування: загальна характеристика.

Теми рефератів

1. Поняття та особливості альтернативної (невійськової) служби.
2. Складові елементи інституту державної служби.
3. Проходження державної служби: загальне поняття.
4. Стадії проходження державної служби.
5. Соціальний захист державних службовців.
6. Дисциплінарна відповідальність державних службовців.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема12. Кримінально-правовий захист прав людини та громадянина

1. Поняття і система кримінального законодавства.
2. Поняття, ознаки, види і склад злочину.
3. Обставини, які виключають злочинність діяння.
4. Стадії вчинення злочину.
5. Співучасть у вчиненні злочину.
6. Поняття, мета та підстави кримінальної відповідальності.
7. Види покарань за Кримінальним кодексом України.

Питання для самоконтролю

1. Поняття осудності, обмеженої осудності та неосудності.
2. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх.
3. Поняття і система кримінально-процесуального законодавства.
4. Порядок проведення досудового слідства.

Теми рефератів

1. Учасники кримінального процесу: слідчий, слідчий суддя, прокурор, захисник, підозрюваний, обвинувачений, підсудний, свідок, експерт, спеціаліст.
2. Слідчі та негласні слідчі дії.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 13. Захист трудових прав людини

1. Система трудового законодавства.
2. Правове регулювання трудового договору.
3. Робочий час і час відпочинку.
4. Правове регулювання оплати праці та трудової дисципліни.
5. Матеріальна відповідальність.

Питання для самоконтролю

1. Поняття трудового права України.
2. Система трудового законодавства.
3. Поняття та види трудового договору.
4. Поняття робочого часу і часу відпочинку.
5. Поняття та види відпусток.
6. Поняття та види оплати праці.

Теми рефератів

1. Правове регулювання охорони праці.
2. Індивідуальні та колективні трудові спори.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 14. Сімейне законодавство України

1. Сімейне право як галузь права: предмет, метод та принципи.
2. Укладення та припинення шлюбу.
3. Права та обов'язки подружжя.
4. Права та обов'язки батьків і дітей.

Питання для самоконтролю

1. Система сімейного законодавства України.
2. Поняття шлюбу.
3. Укладення шлюбу.
4. Розірвання шлюбу в органах РАЦС.
5. Розірвання шлюбу в судовому порядку.
6. Правові наслідки недійсності шлюбу.

Теми рефератів

1. Позбавлення батьківських прав.
2. Усиновлення: порядок та правові наслідки.
3. Опіка та піклування.
4. Патронат над дітьми.

Змістовий модуль III. Міжнародно-правовий захист та охорона прав людини

Тема 15. Захист прав і свобод людини і громадянина Європейським судом з прав людини

1. Європейська Конвенція про захист прав людини та основних свобод.
2. Роль Європейського суду в її реалізації.
3. Реформа Європейського суду 1998 р.
4. Компетенція, організація та процедура діяльності Європейського суду.

Питання для самоконтролю

1. Порядок звернення фізичних осіб до Європейського суду.
2. Умови прийнятності справи. Роль Комітету міністрів у діяльності Європейського суду.

3. Вплив правосуддя Європейського суду на вітчизняне судочинство.

Теми рефератів

1. Європейська Конвенція про захист прав людини та основних свобод.
2. Компетенція, організація та процедура діяльності Європейського Суду.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 16. Захист прав і свобод людини і громадянина в Гаазькому суді

1. Компетенція, організація та процедура діяльності Гаазького суду.
2. Порядок звернення фізичних осіб до Гаазького суду.
3. Умови прийнятності справи.

Питання для самоконтролю

1. Компетенція, організація та процедура діяльності Гаазького суду.
2. Порядок звернення фізичних осіб до Гаазького суду.
3. Умови прийнятності справи.

Література [8; 10; 14; 15]

Змістовий модуль IV. Права та обов'язки студента

Тема 17. Право на освіту

1. Історичний розвиток права на освіту.
2. Право на освіту в системі прав людини.
3. Ознаки та складові права на освіту.
4. Гарантії права на освіту.

Питання для самоконтролю

1. Історичні етапи розвитку права на освіту.
2. Поняття права на освіту.
3. Основні ознаки та складові права на освіту.

Теми рефератів

1. Розвиток права на освіту в СРСР.

2. Гарантії права на освіту як запорука додержання норм Конституції України.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 18. Право студентів на одержання якісної освіти та обов'язки щодо додержання правил внутрішнього розпорядку, не порушувати дисципліну під час занять

1. Поняття права на одержання освіти.
2. Конституційне закріплення права на якість освіти.
3. Права та обов'язки студентів під час навчального процесу.
4. Додержання правил внутрішнього розпорядку як запорука права студентів на непорушність дисципліни під час навчального процесу.

Питання для самоконтролю

1. Поняття права на одержання освіти.
2. Конституційне закріплення права на якість освіти.
3. Права та обов'язки студентів під час навчального процесу.

Теми рефератів

1. Додержання правил внутрішнього розпорядку як запорука права студентів на непорушність дисципліни під час навчального процесу.

Література [8; 10; 14; 15]

Тема 19. Право студентів на участь в управлінні навчальним процесом

1. Поняття права студентів на участь в управлінні навчальним процесом.
2. Основні види участі студентів в управлінні навчальним процесом.
3. Органи студентського самоврядування.

Питання для самоконтролю

1. Загальна характеристика прав студентів в управлінні навчальним процесом.
2. Види участі студентів в управлінні навчальним процесом.
3. Органи студентського самоврядування: поняття та види.

Література [8; 10; 14; 15]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р.
2. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р.
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.03.2003 р. // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11.
4. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р.
5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
6. Кримінально-процесуальний кодекс України від 30.04.2012 р.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122 (ст. 265).

Додаткова

8. Адміністративне право України: підручник / за ред. Т. О. Коломєць. — К.: Істина, 2009. — 475 с.
9. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. — К.: Атіка, 2008. — 375с.
10. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — К. : Юрінком Інтер, 2007. — 496 с.
11. Курило М. П. Комерційне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. П. Курило, В. М. Завальний, М. В. Завальний ; Сум. нац. аграр. ун-т. – Суми : Університетська кн., 2011. – 238 с.
12. Кухарєв О. Є. Спадкове право України : навч.-практ. посіб. / О. Є. Кухарєв. – К. : «Правова єдність», всеукр. асоц. видавців, 2011. – 221 с.
13. Трудове право України: Академічний курс: підручник / за ред. П. Д. Пилипенка. — К.: ВД «Ін Юре», 2007. — 536 с.

- 14.Цивільне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. / заг. ред. Я. М. Шевченко. — К.: ВД «Ін Юре», 2006. — Т. 1: Загальна частина. — 696с.
- 15.Цивільне право України. Загальна частина / за ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. — К.: КНТ, 2008. — 478 с.
- 16.Чушенко В. І., Заєць І. Я. Конституційне право України: підручник. — К.: Ін Юре, 2007. — 485 с.
- 17.Шляхтун П. П. Конституційне право України: підручник. — К.: Освіта України, 2008. — 592 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни	4
Зміст самостійної роботи з дисципліни.....	5
Список літератури.....	18